

[Címlap](#) » [Pszeudo-Tolnai – Az Urbán András Társulatnak A kisinyovi rózsza – avagy Manhattan című előadásáról](#)

Pszeudo-Tolnai – Az Urbán András Társulatnak A kisinyovi rózsza – avagy Manhattan című előadásáról

Beküldte Szerk - 2010, május 22 - 10:31 [Kritika](#)

[További címkék](#)

„Urbán kegyetlen a színészeivel, mert lábuk elé dobja *A kisinyovi rózsát*, hogy azok átessenek rajta (a *Kosztolányi Dezső Színház átbukik, átesik a Tolnai Lexikon kartonfedelén*). De kegyetlen a nézővel is, mert kizárja őt a Tolnai-világából, és az ismert, berögzült motívumok (a rózsaszín flamingó, a csipke-rongyikák vagy éppen a csörgős indigó) felvonultatása ellenére is egy olyannyira Tolnaitól idegen világot teremt, melyben a tizenhárom műanyag flamingó billegése a tükörrengeteggel kialakított tóban már nem más, mint kimerevített, értékét és jelentését vesztett metafora. Urbán színészei és a szöveg előbb említett képi megjelenítései, illetve a hatásos jelenetek (például az üszkös kukorica evése, vagy a kalaptúvel átszúrt agyag-szürkeállomány) éppen ezért csak halott díszletként jelennek meg a megértéstől folyamatosan eltávolított Tolnai-szöveg, Tolnai Ottó

művészete mellett.” – Bencsik Orsolya színikritikája a darab szegedi ősbemutatójáról

ESZKÖZÖK

[Keresés](#)

június 24., péntek
június 25., szombat
június 26., vasárnap

Irodalmi Jelen
2016. május

Rendelje meg az Irodalmi Jelen előfizetési csomagját és olvasson minket bárhol, bármikor!

[Az aktuális havilap tartalma »](#)

a hónap **alkotója**
archívum

NOVELLA

2015

pályázat

Pszeudo-Tolnai

– Az Urbán András Társulatnak A kisinyovi rózsa – avagy Manhattan című előadásáról

(Szeged, Régi Zsinagóga, 2010. május 14. 19:30)

„a nagy művészethez is kevesebb kell

majdhogynem semmi

de az valahogy kell

azt valahogy ki kell bírni

azt valahogyan ki kellene bírni”

(Tolnai Ottó: *Vinkler Madár* című festménye alá)

Színházba járni, színdarabot nézni mindig egyfajta „*kibírást*” is jelent, illetve ezzel együtt „*elbírást*”, mely során magának a darabnak a birtokba vételére is sor kerül. Ez a birtokbavétel a szereplőkkel való azonosulással (amikor a néző önmaga is a történet részesévé válik), vagy – ha éppen a rendezői intenció az elidegenítés – a kívülről, a morális véleményt hozó, ítélkező néző pozíciójából valósul meg.

A szabadkai Urbán Andrásnak és társulatának (a Kosztolányi Dezső Színház színészeinek) legújabb, *A kisinyovi rózsa - avagy Manhattan* címet viselő színdarabja kapcsán – mely a Tolnai Ottót ünneplő, idén 20 éves THEALTER alternatív színházi fesztivál felkérésére készült, és az író-költő azonos című verseskötetének a

Irodalmi Jelen-díjak 2002-2014

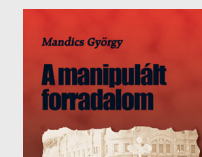
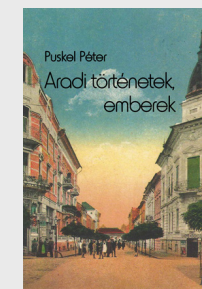
ÍGY ÍRUNK MI

- [Vers](#)
- [Sztancsik Éva Lambrozett: Sorbontók](#)
- [Bátai Tibor | Egyetlen pontra felfüggesztve](#)
- [Sz.É.L.: Szabálytalan monológ](#)
- [Dezső Ilona Anna: TITKOK KÖNYVE — CIKLUS — Rózsák és lányok](#)

[Tovább](#)

Ingyenesen letölthető!

Digitális lapozó, illetve e-pub, az **NKA támogatásával**.

szövegére épül – felmerül a kérdés, hogy a néző valóban képes-e erre a birtokba vételre, vagy pedig ezzel szemben csak egyfajta betekintést nyerhet a rendező és színészei által megkreált, pszeudo-Tolnai-univerzumba.

Ráadásul a betekintés nem vonatkozik a teljes univerzumra, hanem csak bizonyos töredékek, világ-morzsák jutnak el a nézőhöz, melyek együttesen Urbán András szándékoltan hangsúlyozott szelektív és autoratív Tolnai-olvasatát alkotják. A szelekcióhoz egyrészt az autoritás kérdése kapcsolódik – hiszen Tolnai versciklusa nem könyv formájában, minden más értelmezőtől és értelmezéstől függetlenül kerül az azt lapozó olvasóhoz, hanem a rendező által „vezényelt”, kottatartóra tett szövegekönvből felolvasó/kijátszó színészekkel, és nem éppen az olvasó, hanem a néző elé – másrészt pedig a totalitás hiányával összefüggésben egyfajta szkepszis. Ez a szkepszis a teljes, végső interpretáció megkérdőjelezését, a művészet által közvetített világ (illetve alapvetően a világ) teljes megismerhetetlenségét tartalmazza. A néző ebből adódóan, amint közelebb kerülne, úgy akaratlanul rögtön el is távolodik ettől a sokszor kimerevített, néma és mozdulatlan tárgyak uralta pszeudo-Tolnai-univerzumból.

Szájban a céma, fotó: www.maszk.hu

Ezt erősíti az a tény is, hogy maga a Tolnai-versek felolvasása, „elszavalása” folyamatosan akadályokba ütközik. Egyszer a hátulról, a színpad mögül jövő zörgés vagy a többi színész díszletpakolása és játéka, tevékenysége miatt zökken ki a versmondásból a színész (például a fém tábori ágyak felállítása, összeszerelése a színpadon, a színpad közepén deszka gyalulása, vagy például a száj bevarrása, hogy ne lehessen elmondani a szöveget). Máskor pedig a különböző csörömpölések, cintányérverések, éneklések, hangtorzítások, több színész szimultán mondott beszéde teszi nehezen érthetővé, időnként teljesen érthetlenné a szöveget. Ugyanúgy, ahogy például a deszkák mögé menekülő csupasz férfi színészek epilógusolvasását a két színészről paint ball támadása késlelteti. Éppen ezért nemcsak arról van szó, hogy a fekete színpadon a színészek kottatartói mögül elhangzó Tolnai-szövegek a néző számára éppen csak egy pókfónál leszakítását, pillanatnyi, esetleges (ahogy sok esetben az is esetleges, hogy mit hall

ki a néző a (meg)értést nehezítő zörejek mellett előadott versekből) belegabalyodást, tehát nem végső és teljes érintkezést jelentenek, hanem arról is, hogy Urbán a hagyományos versmondás, illetve az ezt működtető színház elvi lehetőségével és szerepével polemizál.

De mit is kell tehát „kibírnia” a nézőnek a szó nem pejoratív értelmében? Egyrészt *A kisinyovi rózsza*

Támogatónk:

JELENI DÖBEN

Hír Legfrissebb

- Barokk hangulat Fertődön, éjszakai séta a Fertő-Hanság területén
- Rekordszámú jelentkezés érkezett a Színház- és Filmművészeti Egyetemre
- Jurtaépítés, raktártúra is lesz

rizómaszerű (vagy Tolnai terminusaival élve: karfiolszerű, illetve csicsókaszerű) szövegvilágát, melynek erős képi megjelenítésére törekedett a rendező; másrészt pedig egyfajta, a verssel, a Tolnai-univerzummal és az ebből folyamatosan kirekesztődő nézővel szembeni kegyetlenséget.

Az Urbán korábbi darabjaira jellemző „kegyetlenség” (például a csáthi 0,01mg, a Sylvia Plath-i *A lány aki ugatott a Holdra*, vagy éppen a Pilinszky-szövegtől eltávolodó *Urbi et orbi*) nem a Tolnai-szöveg által megteremtett univerzumból fakad, hanem éppen abból, hogy a rendező ennek a világnak a teljes bemutatását utasítja el, és csak tárgyakat, mozzanatokot – mint kutyának koloncot – „dob” a néző elé. Így magát az előadás lényegi alkotóelemét, a Tolnai-verset is folyamatosan „megakasztja”.

Urbán kegyetlen a színészeivel, mert lábuk elé dobja *A kisinyovi rózsát*, hogy azok átessenek rajta (a „*Kosztolányi Dezső Színház átbukik, átesik a Tolnai Lexikon kartonfedelén*”). De kegyetlen a nézővel is, mert kizárja őt a Tolnai-világából, és az ismert, berögzült motívumok (a rózsaszín flamingó, a csipkerongyikák vagy éppen a csörgős indigó) felvonultatása ellenére is egy olyannyira Tolnaitól idegen világot teremt, melyben a tizenhárom műanyag flamingó billegése a tükörrengeteggel kialakított tóban már nem más, mint kimerevített, értékét és jelentését vesztett metafora. Urbán színészei és a szöveg előbb említett képi megjelenítései, illetve a hatásos jelenetek (például az üszkös kukorica evése, vagy a kalaptűvel átszúrt agyag-szürkeállomány) éppen ezért csak halott díszletként jelennek meg a megértéstől folyamatosan eltávolított Tolnai-szöveg, Tolnai Ottó művészete mellett.

Flamingó és cintányérra pergő homok, fotó: www.maszk.hu

A művészethez, mint ahogy azt az idézett Tolnai-versrészlet is explicit kimondja, ha nem is sok, „*majdhogynem (a) semmi*”, de valami azért mégis csak kell. Az Urbán András által „*levezenyelt*” *A kisinyovi rózsában* ez az elengedhetetlen, éppen ezért lényegi és szükséges pedig mégiscsak jelen van. Egy sajátos, nagyon is urbáni pseudo-Tolnai-világ megteremtésével, a Tolnai-versciklus (és ezzel együtt a Tolnai-opusz) fundamentális motívumainak előhívásával és a szöveg befogadásának ha nem is teljes ellehetetlenítésével, de megnehezítésével egyrészt a művészeti alkotás kiüresedett, netalán elcsépelet ikonná való süllyesztésére figyelmezteti a nézőt. Másrészt pedig a művészet által közvetített világ töredékességét, tehát egyfajta, a megismeréssel és a megértéssel kapcsolatos szkepszist fogalmaz meg. A színdarab teljes „*birtokba vétele*” azért nem lehetséges, mert Urbán András rendezése mindenfajta azonosulási, illetve morális véleménynyilvánításra tett

Somogyban

- EURO-2016 – Közös éneklésre várják a szurkolókat a nyolcaddöntő előtt
- Tom Hanks életműdíjat kap az októberi Római Filmfesztiválon
- Múzeumok éjszakája – Gyerekprogramok és koncert is lesz a PIM-ben
- Az 1956-os forradalom titkos művészetéről nyílt kiállítás a Nemzeti Múzeumban
- Elhunyt százévesen Harry Rabinowitz brit karmester, zeneszerző

LEGOLVASOTTABB

1 hét **1 hónap** 1 év Örök

- Carbonaro – Utazás tréfás rímekben Magyarországon és a világ körül
- Kulcsra zártam a suttogó gyerekkort – Laboda Róbert versei
- „Az identitások folyton újrakonstruálják magukat”
- Relax – Horváth Benji verse
- Vízmunka – Bíró Tímea versei

JELENTŐS)

kísérletet megakadályoz és aláás. A művészetéhez szükséges „kevés” pedig nem más, mint éppen az erős hatást kiváltó, az író-költő opuszának jelentős motívumait teljesen felölelő Tolnai-versciklussal való furcsa (el)bánásmód.

Noha a szöveg uralja a teret, magát a színdarabot, mégis *A kisinyovi rózsákban* valójában az ezzel való küzdés, tehát a szöveg teljhatalmúságának, illetve maga Tolnai autoritásának a folyamatos kijátszása, elutasítása és ezzel együtt a versmondó színház destruálása valósul meg. Mindahhoz pedig, hogy a néző azzal a tapasztalattal, illetve annak az esztétikai-morális parancsnak a tudatában hagyja el a színháztermet, hogy a műalkotást (és ebben az esetben Tolnai versciklusát) ne taszítsa statikusságba, azaz lényegét ne merevítse és ne kényszerítse bele bizonyos „súlyos” vagy „kevésbé súlyos” halott fogalmakba, abszolút és végső jelentésekbe, mindehhez tehát a nézőnek el kell és ki kell bírnia Urbán Andrásnak és színészeinek a Tolnai-szöveggel, valamint magával a Tolnai személye körül kialakult írói kultusszal való „kegyetlen elbánását”.

Gyalult deszka a háton, fotó: www.maszk.hu

Nyugati Jelen

Kulter

LÁTHATATLAN KÖNYVTÁR

Könyvespolc

Olvasonapló

Kihívás

- Székelyhidi Zsolt: Csurom
- (Kosztolányi Dezsőné) Hamos Ilona: Mme Chaglon üzletei. Egy divatszalon rejtelsei
- Az irgalom ellipszise – Böszörményi Zoltán legújabb kötete a 87. Ünnepi Könyvhéten
- Jack London: A Zubony. A csillagok vándora
- Nyomunkban a csönd geometriája szűköl – Manolita Dragomir-Filimonescu versei Böszörményi Zoltán fordításában
- Carbonaro – Utazás tréfás rímekben Magyarországon és a világ körül
- Juhász Béla: Száraz köd
- Novák Valentin: Álomturbina – Részlet az Ünnepi Könyvhétre megjelenő regényből

Tovább

CÍMLAPRÓL AJÁNLUK

Tükrök és flamingók, fotó: www.maszk.hu

Bencsik Orsolya

Az idézetek a MASZK tavaszi programfüzetének Urbán András darabjának ajánló szövegéből származnak.

A fotók a MASZK Egyesület honlapjáról származnak.

URBÁN ANDRÁS TÁRSULATA – TOLNAI OTTÓ (Szabadka):

[Száz szónak is pályamű a vége](#)

KALEIDOSZKÓP

[Egyéb](#) [Helyek](#) [Szervezetek](#)

Szeged tárca A hónap költője **Szőcs Géza** Hudy Árpád beszélgetés költészet **JAK Kéktúra Kólus Lajos Mányoki Endre Böszörményi Zoltán Boldog Zoltán Gömöri György Varga Melinda Weiner Sennyey Tibor**
Pályázat magyar próza Arcot a versnek Magyar Írószövetség vers Petőfi Irodalmi Múzeum festészet Sárközi Mátyás Sultanus Beatus Laik Eszter
TOP 10 kortárs próza könyvbemutató Novella

[Tovább](#)

IRODALMI JELEN KÖNYVEK

A kisinyovi rózsza – avagy Manhattan

Szereplők: Béres Márta, Erdélyi Andrea, Mészáros Árpád, Mészáros Gábor, Búza Ákos, Mikes Imre-Elek

Dalok, zene: Mezei Szilárd

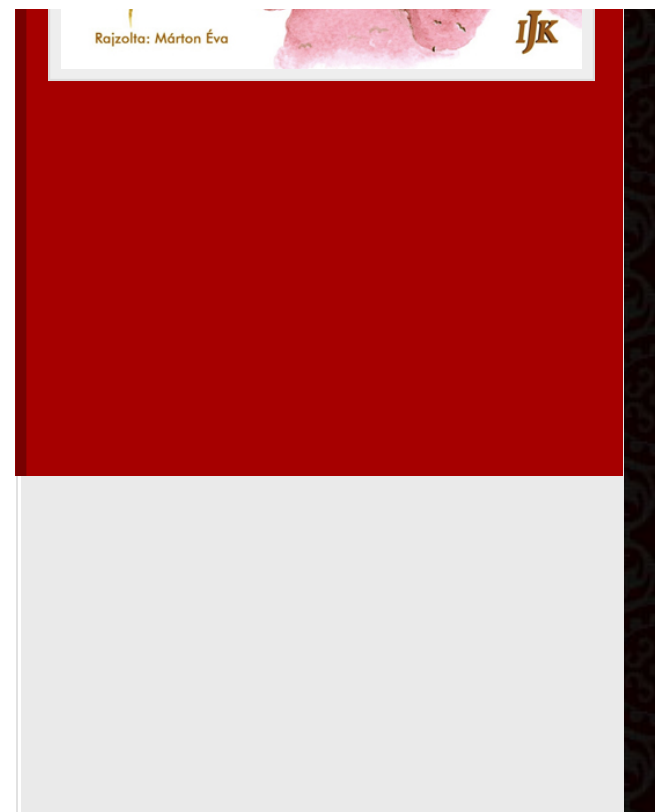
Munkatársak: Úri Attila, Úri Szűcs Szilvia

Rendező: Urbán András

[További információ az előadásról.](#)

Kapcsolódó cikk:

[Szálkák a színpad alól 2009/3. – Kritikus tudósítások a 19. szegedi Thealterről](#)

0 Comments

Irodalmi Jelen

♥ Ajánlom

🔗 Share

A legj

Start the discussion...

Be the first to comment.

TOVÁBBI BESZÉLGETÉSEK: IRODALMI JELEN

Jelige: Vadász – A Szunnyadó

1 comment • 2 hónapja

Eliza Beth — Így kell elmesélni az elmesélhetetlent, megfogni a megfoghatatlant!

Nézzen szét a középkori Szegeden!

10 comments • 6 hónapja

Sándor Becsei — Igazán szerencsés megoldás volt a Dömötör-torony 1931 - es felújítása során bele és rátenni mindazt ...

Jelige: Vadász – Levél a túlvilá

1 comment • 2 hónapja

Eliza Beth — Ez de szép! Az igi kortalan, mély érzésvilága.

Hinni a Gonoszt

1 comment • 10 hónapja

Morvai Tibor Zoltán — A jó emt hamarabb!

✉ Subscribe

🗨 Disqus a Te oldaladra

👤 Személyes

■ ————— Kommentek elrejtése, megjelenítése ————— ■

Be the first of your friends to like this

ELÉRHETŐSÉG

Tel.: +40 257-280-751

Fax: +40 257-280-596

Terjesztés:

Művészeti és Irodalmi Jelen Kft.

E-mail címünk:

ij@irodalmijelen.hu

Szerkesztőség és kiadó:

1081 Budapest, Rákóczi út 59. 3/5

310085 Arad, M. Eminescu 55–57.

HONLAPUNKRÓL

- **Impresszum**
- **Belépés/Regisztráció**
- **Jelen Fórum**
- **Szabályzat**
- **Archívum**
- **Partnereink**

ELŐFIZETÉS

- Irodalmi Jelen előfizetés
- Irodalmi Jelen számok
- Irodalmi Jelen könyvesbolt
- Szállítási feltételek
- Árak

FŐ ROVATAINK

- **Líra** | Költészet | Verstörténet
- **Epika** | Próza | Nyolc égtáj | Szerelmes földrajz | Sötét kapu
- **Vers és valóság** | Holt költők társasága | Olvastam, költőtárs | Szó-Kép | Prásent | A hónap művésze
- **Film és Hang** | Film | Hangos vers | Hangos próza
- **Tárcák** | Tárca | Beszéd a palackból | Bőség zavara | Vasárnapi levelek
- **Esszé** | Méhesben
- **Láthatatlan könyvtár** | Kihívás | Könyvespolc | Olvasónapló
- **Kritika** | Interjú | Helyszíni | Pályázatok | Fű alatt | Véres komolytalanságok | Így írunk

